

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІЇ

ПАРАДИГМА СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	I
Семестр	II

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри вітчизняної та
зарубіжної історії
28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

Назва курсу	Парадигма сучасної вітчизняної історіографії
Викладач (-і)	Докашенко Віктор Миколайович д.іст.наук, проф.
Контактний тел.	+38 050 36789 46
E-mail	v.dokashenko@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.

1. Анотація.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки.

Предметом вивчення є основні історіографічні проблеми сучасного вітчизняної історичної науки.

Навчальна дисципліна надає можливість опанувати засадами історіографічного аналізу проблем вітчизняної історії та навчитися застосовувати його при дослідженні праць вітчизняних та зарубіжних фахівців; створити цілісне наукове уявлення про місце і роль історіографії в системі історичного знання; розуміти сутність та особливості історіографічного аналізу контраверсійних подій та явищ вітчизняної історії.

Міждисциплінарні зв'язки ґрунтуються на знаннях, отриманих здобувачами під час вивчення

- дисциплін циклів вітчизняної та зарубіжної історії;
- основи наукових досліджень;
- Історіографія та джерелознавство;

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і курсів другого (магістерського) рівня – «Філософія сучасної освіти», «Методологічні засади історичних досліджень».

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття, на яких подається загальний аналіз історіографічного доробку вітчизняних дослідників, основних етапів розвитку історіографічного процесу; 2) семінарські заняття, що передбачають опрацювання окремих питань вітчизняної історії, особливо контраверсійного спрямування українськими та зарубіжними дослідниками; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання здобувачами пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання «Історіографія окремої історичної проблеми» (на вибір здобувача).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів: 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014. 03 Середня освіта (Історія)	Нормативна	
	Освітня програма Середня освіта (Історія, англійська мова і література)		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Історіографія окремої історичної проблеми» (на вибір здобувача).		Семестр	
Загальна кількість годин: 120		2-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти «магістр»	год. 30	год.
		Практичні, семінарські	
		год. 24	год.
		Лабораторні	
		год. -	год.
		Самостійна робота	
	год. 66	год.	
	Вид контролю: екзамен		

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни: формування у магістрантів розуміння проблем організаційного і методологічного розвитку історичних досліджень з основних напрямків вітчизняного історіописання в кінці ХХ і на початку ХХІ століть. У результаті вивчення курсу здобувач повинен набути знання про сутність сучасної історіографії як науки та навчальної дисципліни в системі підготовки вчителя; особливості організаційної структури й міжнародних контактів української історичної науки; методологічні аспекти вітчизняного історіографічного процесу; теоретичні основи написання нормативного історіописання; шляхи активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення сучасної вітчизняної історіографії; особливості та специфіку викладання окремих напрямків історіописання; уміння підбирати на основі аналізу зміст лекційного заняття з історіографічних курсів, розробляти структуру лекційних занять; здійснювати систему оцінювання історіографічних знань, умінь та навичок учнів та студентів у процесі вивчення історіографічних курсів та розділів.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач у результаті вивчення курсу:

Загальні:

- Здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження, у тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки, здатність аналізувати та оцінювати сучасні наукові досягнення в галузі історичної, психологічної науки, мовознавства, літературознавства, методики навчання історії, іноземних мов, літератур, психології;
- Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку;
- Здатність реалізовувати у професійній діяльності настанови толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Здатність здійснювати пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, а також генерувати нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;

Фахові:

- Здатність до опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;
- Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди, аналізувати взаємозв'язок вітчизняної, європейської і світової історії та гармонізувати історичну пам'ять різних спільнот;
- Здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії, психології;
- Здатність використовувати мовні засоби та мовленнєві структури у різних типах дискурсу, зокрема у професійному;
- Здатність обирати ефективні стратегії для вирішення комунікативних завдань;

- Здатність оперувати ключовими поняттями фахових дисциплін та розуміти об'єктивні тенденції розвитку сучасної історії, психології;
- Володіння прийомами та засобами формування і контролю рівня сформованості соціокультурної компетентностей здобувачів вищої освіти;

Здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, наукових явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

4. Результати навчання

У результаті вивчення курсу здобувач має визначити теоретичні аспекти історіографічної науки як сфери людської діяльності, організаційну структуру науки в Україні, систему підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, методологічні основи історіографічного дослідження, вивчення історіографії наукової проблеми, пошук і систематизацію історіографічних та інших джерел.

Очікувані програмні результати навчання

- Проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; аналіз та оцінка сучасних наукових досягнень в галузі історії, психології, мовознавства, літературознавства, методики навчання іноземних мов, літератур, історії та психології;
- Планування і організація власного особистісного та професійного розвитку;
- Професійна діяльність, ґрунтована на принципах толерантності та гуманності, у контексті сучасної мультикультурності, на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- Самостійний пошук, оброблення, систематизація, контекстуалізація та інтерпретація загальнонаукової інформації з різних джерел, генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;
- Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів, критичне ставлення до отриманої інформації, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;
- Ефективне опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критичне осмислення новітніх досягнень історичної науки;

- Успішне розв'язання складних задач та проблем в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;
- Аналіз явищ та процесів світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку, визначення інформаційного потенціалу конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми, дослідження життя та діяльності конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики, здійснення експертизи пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації;
- Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, історії та психології;
- Використання мовних засобів та мовленнєвих структур у різних типах дискурсу, зокрема у професійному;
- Використання ефективних стратегій для вирішення комунікативних завдань;
- Оперування ключовими поняттями фахових дисциплін, розуміння об'єктивних тенденцій розвитку сучасної історії, психології;
- Володіння прийомами та засобами формування і контролю рівня сформованості соціокультурної компетентностей здобувачів вищої освіти;

Логічне й послідовне мислення, здійснення аналізу та синтезу різних ідей, точок зору, мовних явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності для забезпечення освітнього процесу відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами.

5. Політика курсу заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну добросовісність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Парадигма сучасної вітчизняної історіографії» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з історичних джерел, знання основних дефініцій,

уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

5. Схема курсу

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Історіографія в системі сучасного вітчизняного історичного знання. Сучасна історіографічна ситуація в Україні. Зміни організаційно-методологічних підстав у сучасній вітчизняній історіографії. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука. Українська історична наука: організаційна структура і міжнародні контакти.

Тема 2. «Націоналізація» історії в сучасній вітчизняній історіографії Нормативна історіографія, канон та їхні суперники в Україні у 1990-х роках. Стан вивчення стародавньої та давньої історії України (до середини XIII ст.). Вивчення середньовічної історії України (середина XIII - перша половина XVI ст.). Проблеми історії України другої половини XVI- XVIII століть. Українське національне відродження XIX - початку XX століть у сучасній вітчизняній історіографії. Історіографія Української революції 1917-1921 рр.

Проблеми історії України другої половини XX століття.

Тема 3. Проблема українського етногенезу в сучасній українській історіографії. Трипільська версія українського етногенезу в сучасній українській історіографії. Принципи дослідження етногенезу в тлумаченні Л.Л. Залізняка. Український етногенез як вияв європейських етногенетичних процесів у тлумаченні Л.Л. Залізняка. Культурно-історична спадщина княжого Києва в наукових поглядах Л.Л. Залізняка.

Тема 4. Церковно-релігійні проблеми в історичному контексті сучасної української історіографії. Проблема взаємовідносин Київської Митрополії та Царгородського патріархату в добу середньовіччя (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Борис Гудзяк про причини поділу Київської Митрополії. Піднесення Речі Посполитої та занепад Руської церкви (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Східні християни під католицьким цивільним правлінням (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Календарна реформа та ідея східнослов'янського патріархату (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Релігійні погляди князя Костянтина Острозького (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Борис Гудзяк про зміну соціально-культурного статусу Львівського братства. Борис Гудзяк про створення Московського патріархату. Берестейські собори та унія з Римом (за науковим простеженням Бориса Гудзяка). Берестейська унія в контексті грецького Сходу (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).

Тема 5. Роль і місце українського козацтва в українському та світовому історичному просторі. Джерела формування українського козацтва (за науковим простеженням Віталія Щербака). Реєстрові козаки на державній службі (за науковим простеженням Віталія Щербака). Витоки козацького права (за науковим простеженням Віталія Щербака). Чисельність, особовий та етнічний склад запорожців і реєстровців (за науковим простеженням Віталія Щербака). Станові права рядового козацтва (за науковим простеженням Віталія Щербака). Шляхи та основні етапи формування козацького стану (за науковим простеженням Віталія Щербака). Перетворення козацької старшини в окремих соціальних прошарках (за науковим простеженням Віталія Щербака). Чинники становлення самосвідомості українського населення (за науковим простеженням Віталія Щербака). Українське козацтво і православ'я (за науковим простеженням Віталія Щербака).

Тема 6. Гетьманщина як форма Української державності. Проблема територіальних меж держави Богдана Хмельницького (за науковим простеженням Олександра Гуржія). Державні кордони України та їх ліквідація в XVII – XVIII століттях (за науковим простеженням Олександра Гуржія). Особливості формування етнічного складу населення Українських земель в кінці XVII – XVIII ст. (на основі наукового доробку Олександра Гуржія). Право в житті українців (за науковим простеженням Олександра Гуржія). Магдебурзьке право на теренах України (за науковим простеженням Олександра Гуржія). Поширення російського права в Україні (за науковим простеженням Олександра Гуржія).

Тема 7. Тоталітарний період як історіографічна проблема. Геноцид як політико-правова категорія та перші спроби його визначення (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Політизація проблеми голодомору (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Українська діаспора у висвітленні проблеми голодомору (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Радянська історіографія та проблеми голоду в Україні (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Голодомор в працях істориків країн Заходу (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Мета геноциду в працях Станіслава Кульчицького. Національний вимір геноциду (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького). Голод в Україні в баченні російських істориків (за науковим простеженням В.В. Кондрашина).

Початок народного опору в Україні (за науковим простеженням Володимира Косика). Діяльність радянських партизанів (за оцінкою Володимира Косика). «Війна між українцями і радянськими партизанами» - особливості розуміння національного і політичного аспектів визвольної боротьби Володимиром Косиком.

7. Система оцінювання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- усне опитування;
- тестові завдання;
- самостійні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань;

- контрольні роботи змістових модулів;
- проектні завдання;
- контрольна робота залікового модуля (екзамен)

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Парадигма сучасної вітчизняної історіографії» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень здобувачів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання семінарських занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модуля. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є іспит.

ГРАФІК поточного контролю

Кількість КТ – 4

Коефіцієнт КТ – 0,1

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,2

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: іспит - коеф. 0,4

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ 1	опитування	семінарське заняття № 1-2
2.	КТ 2	обговорення	семінарське заняття № 3-5
3.	КТ 3	опитування	семінарське заняття № 6-7
4.	КТ 4	Письмові завдання	семінарське заняття № 8-10
5.	КРЗМ 1	тест	семінарське заняття № 11

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модуля. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є іспит.

Підсумковий контроль покликаний об'єктивно підтвердити досягнутий рівень навченості, визначити ступінь сформованості навичок та умінь студентів на кінець певного етапу навчання (в кінці семестру).

Курс «Парадигма сучасної вітчизняної історіографії» вивчається протягом одного семестру.

Формою підсумкового контролю в II семестрі є **іспит**, який контролює рівень засвоєння студентами теоретичного матеріалу та набуття ними навичок і умінь його застосування у практичній діяльності на підставі результатів поточного контролю.

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота					Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль № 1						
КТ 1	КТ 2	КТ 3	КТ 4	КРЗМ 1	40	60+40 (іспит)
10	10	10	10	20		

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру (60%) та балів, набраних за усні відповіді під час іспиту (40%).

Процедура проведення підсумкового контролю (іспиту) регламентована програмою підсумкового контролю з навчальної дисципліни, затвердженою на засіданні кафедри вітчизняної та зарубіжної історії.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом

Зміст екзаменаційної підготовки

1. Історіографія в системі історичної науки. Сучасна історіографічна ситуація в Україні.
2. Зміни організаційно-методологічних підстав у сучасній вітчизняній історіографії.
3. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука.
4. «Націоналізація» історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники в Україні у 1990-х роках.
5. Стан вивчення стародавньої та давньої історії України (до середини XIII ст.).

6. Вивчення середньовічної історії України (середина XIII - перша половина XVI ст.).
7. Проблеми історії України другої половини XVI- XVIII століть.
8. Українське національне відродження XIX - початку XX століть у сучасній вітчизняній історіографії.
9. Історіографія Української революції 1917-1921 рр.
10. Проблеми історії України другої половини XX століття.
11. Трипільська версія українського етногенезу в сучасній українській історіографії.
12. Принципи дослідження етногенезу в тлумаченні Л.Л. Залізняка.
13. Український етногенез як вияв європейських етногенетичних процесів у тлумаченні Л.Л. Залізняка.
14. Культурно-історична спадщина княжого Києва в наукових поглядах Л.Л. Залізняка.
15. Проблема взаємовідносин Київської Митрополії та Царгородського патріархату в добу середньовіччя (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
16. Борис Гудзяк про причини поділу Київської Митрополії.
17. Піднесення Речі Посполитої та занепад Руської церкви (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
18. Східні християни під католицьким цивільним правлінням (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
19. Календарна реформа та ідея східнослов'янського патріархату (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
20. Релігійні погляди князя Костянтина Острозького (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
21. Борис Гудзяк про зміну соціально-культурного статусу Львівського братства.
22. Борис Гудзяк про створення Московського патріархату.
23. Берестейські собори та унія з Римом (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
24. Берестейська унія в контексті грецького Сходу (за науковим простеженням Бориса Гудзяка).
25. Проблема територіальних меж держави Богдана Хмельницького (за науковим простеженням Олександра Гуржія).
26. Державні кордони України та їх ліквідація в XVII – XVIII століттях (за науковим простеженням Олександра Гуржія).
27. Особливості формування етнічного складу населення Українських земель в кінці XVII – XVIII ст. (на основі наукового доробку Олександра Гуржія).
28. Право в житті українців (за науковим простеженням Олександра Гуржія).
29. Магдебурзьке право на теренах України (за науковим простеженням Олександра Гуржія).
30. Поширення російського права в Україні (за науковим простеженням Олександра Гуржія).
31. Джерела формування українського козацтва (за науковим простеженням Віталія Щербака).
32. Реєстрові козаки на державній службі (за науковим простеженням Віталія Щербака).
33. Витоки козацького права (за науковим простеженням Віталія Щербака).
34. Чисельність, особовий та етнічний склад запорожців і реєстровців (за науковим простеженням Віталія Щербака).
35. Станові права рядового козацтва (за науковим простеженням Віталія Щербака).
36. Шляхи та основні етапи формування козацького стану (за науковим простеженням Віталія Щербака).

37. Перетворення козацької старшини в окремих соціальних прошарках (за науковим простеженням Віталія Щербака).
 38. Чинники становлення самосвідомості українського населення (за науковим простеженням Віталія Щербака).
 39. Українське козацтво і православ'я (за науковим простеженням Віталія Щербака).
 40. Геноцид як політико-правова категорія та перші спроби його визначення (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 41. Політизація проблеми голодомору (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 42. Українська діаспора у висвітленні проблеми голодомору (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 43. Радянська історіографія та проблеми голоду в Україні (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 44. Голодомор в працях істориків країн Заходу (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 45. Мета геноциду в працях Станіслава Кульчицького.
 46. Національний вимір геноциду (за науковим простеженням Станіслава Кульчицького).
 47. Голод в Україні в баченні російських істориків (за науковим простеженням В.В. Кондрашина).
 48. Початок народного опору в Україні (за науковим простеженням Володимира Косика).
 49. Діяльність радянських партизанів (за оцінкою Володимира Косика).
- «Війна між українцями і радянськими партизанами». Особливості розуміння національного і політичного аспектів визвольної боротьби Володимиром Косиком.

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Парадигма сучасної вітчизняної історіографії»

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює історичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку історичних явищ, проявляє високу мовну культуру.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, самостійно оцінює події та діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей, виявляючи особисту позицію щодо них, визначає більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей, виявляє здатність на історичному матеріалі визначити проблеми сучасної вітчизняної історії та перспективи її розвитку.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання навчальної проблеми, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує історичні явища і процеси, встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії, визначає переважну більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює історичні факти та діяльність осіб, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, визначає більше половини історичних джерел, може назвати більшість історіографічних робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину історичних джерел, може назвати п'ять-шість історіографічних робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), відокремлює окремі ознаки явищ і процесів, встановлює послідовність і тривалість історичних подій, визначає не менше половини історичних джерел, може назвати до п'яти історіографічних робіт.

70 балів – здобувач в цілому відтворює фактичний матеріал теми, може дати стисло характеристику історичній постаті, встановити послідовність подій на основі знання їх дат, загалом правильно вживає історичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей історичного процесу, визначає три - чотири історичних джерела, може назвати дві-три історіографічні роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує історичні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві історіографічні роботи.

60 балів – здобувач може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні дати, здатен визначити один-два історичних джерела, історіографічний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач має загальне уявлення про хронологію подій, вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати історичні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, дати визначення історичному поняттю, не вміє порівнювати історичні факти та діяльність осіб, володіє матеріалом на рівні окремих історичних фрагментів, відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом історичного матеріалу, може назвати одну-дві історичні події, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Калакура Я.С. (керівник авторського колективу), Войцехівська І.Н., Корольов Б.І., Павленко С.Ф., Палієнко М.Г. Історичне джерелознавство підручник для історичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: «Либідь», 2002.
2. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. Пер. з нім. – К.: Дух і літера, 2006.
3. Кравченко В.В. Нариси з української історіографії епохи національного

відродження (друга половина XVIII – середина XIX ст.- Харків: «Основа», 1996
4. Макаруч Степан. Писемні джерела з історії України. Курс лекцій. – Львів: Світ, 1999.

5.Потульніцький В.А. Україна і всесвітня сторія: Історіософія світової української історії XVII – XX століть. – К.,Либідь, 2002.

Додаткова література

Багалеї Д.И. Русская история. – М., 1914.

Бездрабко В.В. Сучасні історичні студіювання документа: EN BLOC ET EN DITAIL (загалом і зокрема) Український історичний журнал. – 2009. - №3. – С.157 – 184.

Блок М. Апология истории, или Ремесло историка. – М.: Наука,1974.

Болингброк Г. Письма об изучении и пользе истории. М., 1978.

Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм XV - XVIII вв.: В 3 т. М., 1986—1992

Бунге Марио. Причинность: Место принципа причинности в современной науке. Пер. с англ. Общ. ред. и закл. ст. Г. С. Васецкого. Изд. 2-е.- М.: Бдиторвал УРСС, 2010.

Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. – К., 1998

Вебер М. Критические исследования в области логики наук о культуре. В кн.: Культурология: XX век. М., 1995.

Витухновский, А. Л. В гостях у Клио: История: о чем она рассказывает, чему учит, как помогает преобразовывать мир / А. Л. Витухновский. - [2-е перераб. и доп. изд.]. - Петрозаводск: Карелия, 1986. - 180,[3] с.; 17 см.

Гуляхин В.Н. Исторический факт как предмет философского исследования. Автореферат на соискание ученой степени кандидата философских наук. - Волгоград, 1994. – 26 с.

Гуревич А. Я. Исторический синтез и школа «Анналов» М., 1993. URL. https://archive.org/details/Gurevich_Historical_Synthesis_and_Annales_School_1993

Гуревич А. Я. История историка. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 288 с. URL. <http://www.academia.edu/5605809>

Гуревич А.Я. История историка. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 480 с. URL. <http://www.academia.edu/5605809/%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>

Данилевский И.Н., Добровольский Д. А., Казаков Р. Б., Маловичко С. И., Румянцева М. Ф., Хоруженко О. И. Швейковская Е.Н. Источниковедение. Учеб. пособие : Российск. гос. гуманит. ун-т, 1998

Горохівський П.І. Спеціальні історичні дисципліни: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання. Вид. 2-е зі змінами і доп. / П.І. Горохівський. – Умань: РВЦ „Софія”, 2012. – 277 с.

Еванс Р. Дж. На захист історії. Переклад з англійської В. Дмитрука. – Львів: Кальварія, 2008

Зашкільняк Леонід. Про нові шляхи в сучасному історіописанні // Українське джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни на порозі XXI ст.: матеріали Міжнар. конфер., присвяч. 85-літтю Ярослава Дашкевича (3 – 14 грудня 2011 р. м. Львів / НАН України. Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. Львівське відділення; Упоряд.: М.Капраль, Н. Кіт, А. Фелонюк. – Львів, 2013. – С. 63 – 69.

История и память: историческая культура Европы до начала Нового времени Отв. ред. Л. П. Репина М.: Кругъ, 2006. 768 с. URL/ https://fdp.hse.ru/data/648/531/1240/SP_txtb2.pdf

История исторической науки. Программа курса / Составители: В.И. Михайленко, Э.А. Замов. – Екатеринбург, 2003. – 30 с. URL. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/1111/1/umk_2003_026.pdf (Тут найбільш повна відома мені бібліографія проблеми)

Источниковедение [Текст] : учеб. пособие / И. Н. Данилевский, Д. А. Добровольский, Р. Б. Казаков и др. ; отв. ред. М. Ф. Румянцева ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015. — 685, URL. <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/66/>

Ковальченко И.Д., Бородкин Л.И. Современные методы изучения исторических источников с использованием ЭВМ. – М.: Издво МГУ, 1987. – 87 с. URL:<http://www.pseudology.org/History/KovalchenkoBorodkinSovrMetodyIstochnikov2.pdf>

Коллингвуд Р. Дж. Автобиография // Коллингвуд Р. Дж. Идея истории; Автобиография: Пер. с англ. М, 1980

Коломийцев В.Ф. Методология истории (От источника к исследованию). М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2001. - 191 с. URL. http://www.pseudology.org/History/Kolomiytsev_Metodologiya2.pdf

Методология истории: Учебное пособие для студентов вузов / Гуманитар-, экономики. пегое, ин-т Респ. Беларусь; Белорус, ветвь Ассоц. “История и компьютер”; А.Н.Нечухрин, В.Н.Сидорцов, О.М.Шутова и др./ Под ред. А.Н.Алпесва и др.-Мн.: НТООО “ТетраСистемс”, 1996.

Мягков Г.П. История исторической науки: учебно-методическое пособие для аспирантов и соискателей по специальности «История». – Казань: Казан. ун-т, 2017.

Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. — Львів, 2010.

Стельмах С. Методологія історичної науки // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2009.

Санцевич А.В. Періодична преса як комплекс історичних джерел (структурний аналіз) // Український історичний журнал. – 1988. - №4 . –С.64 – 75.

Сапов В. И. Исторический факт // Вопр. истории. 1973. № 6. https://studopedia.ru/3_24489_ponyatie-i-osobennosti-istoricheskogo-fakta.html

Сороход О.В. Періодичні видання як джерело в дослідженні ставлення населення до влади (на прикладі київських газет 1917 – 1918 рр.) URL. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/79.pdf>

Скребнев, В.А. История как наука: учебное пособие / В.А. Скребнев. – Тамбов: Изд-во ФГБОУ ВПО «ТГТУ», 2012. – 180 с. URL: <http://www.tstu.ru/book/elib/pdf/2012/skrebnev.pdf>

Теория и методология истории: учебник для вузов / Отв. ред. В. В. Алексеев, Н. Н. Крадин, А. В. Коротаев, Л. Е. Гринин. – Волгоград: Учитель, 2014.

Уайт Х. Метаистория: Историческое воображение в Европе XIX века. - Екатеринбург: Издательство Уральского университета. - 2002

Февр Л. Бои за историю / Люсьен Февр ; [пер. с фр. А. А. Бобовича и др.]. – М. : Наука, 1991.

Інформаційні ресурси

Анкерсмит Ф.Р. История и тропология: Взлет и падение метафоры. М., 2003 URL: http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/filosofija_istorii/ankersmit_f_r_istorija_i_tropologija_vzlet_i_padenie_metafory/29-1-0-5062

Арон Р. Избранное: Введение в философию истории. СПб., 2000 URL: <https://www.twirpx.com/file/218082/>

Афанасьев /О. Н. Историзм против эклектики. Французская историческая школа «Анналов» в современной буржуазной историографии. М, 1980. - 232 с. URL. <http://booksonline.com.ua/view.php?book=116645>.

Баранов Н.Н. Леопольд Ранке: историк и его метод. - Сборник научных статей, посвященный 70-летию исторического факультета Уральского государственного университета им. А. М. Горького. — Екатеринбург : [НПМП "Волот"], 2008. — С. 36-41. URL <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/19549/1/rim-2008-05.pdf>

Барг М. А. Эпохи и идеи: Становление историзма. — М.: Мысль, 1987. — 348, [2] с. URL: https://imwerden.de/pdf/barg_epokhi_i_idei_1987.pdf

Барт Р. Дискурс истории. В кн.: Барт Р. Система моды: Статьи по семиотике культуры. М., 2003 URL: <https://www.twirpx.com/file/371327/>

Бокль Г.Т. История цивилизации в Англии. Глава II. RL.<http://uchebnik-online.com/129/187.html>

Данто А. Аналитическая философия истории / Пер. с англ. М.: ИдеяПресс, 2002 [1965] – 292 с. URL. http://www.history-library.com/books/vsemirnaya-istoriya/danto-as/2002/files/analiticheskayafilosofiya_2002.pdf

Дильтей В. Построение исторического мира в науках о духе. // Дильтей В. Собрание сочинений, т.3. М., 2004 URL: http://platon.net/load/knigi_po_filosofii_filosofija_zhizni/diltej_v_sobranie_sochinenij_v_6_tomakh_t_3_postroenie_istoricheskogo_mira_v_naukakh_o_dukhe/1-1-0-571

Дрей У. Еще раз к вопросу об объяснении действий людей в исторической науке. URL: <http://rus.history.knu.ua/wp-content/uploads/2015/10/Drey.pdf>

Дройзен И.Г. Историка: Лекции об энциклопедии и методологии истории. СПб., 2003 URL: <https://refdb.ru/look/1131309-p2.html>

Косміна В.Г. Методологія історії: етапи становлення та незавершені проблеми. URL: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/32/kosmina.pdf

Любовець Надія. Мемуари (спогади) як джерело біографічних досліджень. URL: file:///C:/Users/home/Downloads/npnbuimviv_2009_24_24.pdf

М'ясоєдов Гліб. Періодична преса як інформативне джерело про повсякденне життя населення Донбасу в роки великої вітчизняної війни. URL. <http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/500/3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Пиріг Р.Я. Джерела з історії Української революції 1917–1921 років: періодична преса. URL. http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_4_2011/11.pdf

Погорелов Олексій. Художня література як історичне джерело деяких аспектів історії Першої світової війни. URL. <http://history.org.ua/JournALL/xix/9/11.pdf>

Реєнт О.П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу URL: <http://history.org.ua/JournALL/journal/1999/3/1.pdf>

Румянцева М. Ф. Источниковедческая парадигма исторического познания // Проблемы методологии и источниковедения в историческом исследовании Сборник материалов ежегодного научного семинара Самарского регионального отделения Российского общества интеллектуальной истории Самара 2011 – С. 97 – 107. URL. <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/ram/ticket/33.pdf>

Савельева И. М., Полетаев А. В. Теория исторического знания: Учеб. пособие. — СПб.: Изд-во «Алетейя. Историческая книга», 2007. — 523 с. URL. https://fdp.hse.ru/data/648/531/1240/SP_txtb2.pdf